

erit, inquam, ex unâ cœli regione proliens et in oppositam usque fulgens, omniaque interiora quæ sub cœlo sunt illuminans, ita ut nemini non futuris sit per se manifestus, notatus et observatus, nec opus futurum sit ut aliis alium admoneat, ecce hic aut ecce illic; non enim latebit in angulis, sed omnibus conspicietur se præbebit in nubibus, amictum lumine, splendore et gloria, sicut vestimento. Vocat diem illum diem suum, more humano, tanquam expectatum valde et desideratum; quia eo die gloria ipsius toti mundo erit manifesta, quod scilicet ipse sit omnis potestas in cœlo et in terrâ; non quod post eam diem non erit, sed quod ante eum diem non ita fuerit. Ante enim, dum inter homines habitaret, ignotus ferè latebat et inglorius, illoque ex hominibus assumpto, discipuli ipsius per fidem ambulant, non per speciem: sed eo die rediens, omnibus qui unquam vixerint hominibus observabitur et conspicietur ipse summâ claritate et gloriâ coronatus, reddensque quodvis secundum opera ejus, palam inibit regnum æternum, tam corporalibus quam spiritualibus, tam externis quam internis bonis perfectum, electis secum assumptis in gloriam, reprobis inter supplicia reductis in scabellum pedum suorum.

VERS. 25. — PRIMUM ACTEM, sed priusquam veniat dies illa gloriosa Filii hominis, et regnum splendore conspicuum.

ILLUM, Filium hominis, non minus quam vos.

MULTA ADVERSA PATET REPROBARI, rejicit, iudicari pseudochristum, et indignissima morte mulctari a GENERATIONE, gente hæc Judæorum, ab hujus ætatis Judæis. Euthymius, à natione hæc pravorum Judæorum, Mentioni futuræ gloriæ suæ, mox subiecti passionis mortisque suæ mentionem, duas ob causas, unam quam affert Beda, ut cum morientem discipuli cerneant, quem glorificandum audierant, dolorem passionis spe promissæ clarificationis mitigarent; alteram quam Theophylactus: Non admiremini, inquit, si evenierint vobis tam molesta, quæ vobis desiderium afferent dierum quibus ego vobiscum sum. Nam et ego ipse, qui venturus sum sicut fulgur, prius passurus multa reprobandusque ero, et ita in gloriam istam veniam; atque ita hoc vobis sit exstimulatio ad patientiæ virtutem, quia et vobis obvenerit gloria ex periculis. Sic ergo Jesus præmittit discipulos suos adversus scandalum crucis, ut exemplo suo, et consortio passionis simul ac gloriæ, mitiget mala quæ ipsis obvenerunt prædixerat.

VERS. 26. — ET SICUT, sicut autem. Postquam dixisset Jesus reditum suum fore omnibus manifestum, et regnum suum cum splendore et claritate omniumque observatione tunc appariturum, addit, fore tamen reditum suum, antequam adsit et appareat, inexpectatum plerisque. Subitum adventus sui diem plurimis affirmat exemplis, inquit Beda.

IN DIEBUS, sex temporibus, Noe. 1. Universalem, inquit, Chrysostomus, prædictamque eladem et minime creditam exempli loco proponere voluit, ut quoniam apud multos futura non creduntur, à simili-

tudine præteritorum moveantur animo atque credant.

ITA ERIT, fiet, ET IN DIEBUS, et instante die. Mox, v. 24, vocaverat diem numero singulari, jam vocat dies plurali; incertum relinquens, pluresne dies aut unicum occupabit iudicium mundique consummatio.

VERS. 27. — ET BIBERANT. Græcè disjuncta tota oratio est. Edebant, biberant, uxores ducebant, dabantur ad nuptum. Sensus est, voluptatibus vite hujus lætisque rebus solito more vacabant, tanquam nullo malo venturo lascivientes, quod inquit Chrysostomus, perinde scilicet occupati in deliciis et commodis presentis vite, ac si nulla mutatio timenda fuisset. Itaque non tam damnat hoc loco Christus illius temporis intemperantiam in edendo, bibendo, etc. (hoc enim si voluisset, atrociora longè illius ætatis scelera protulisset in medium), quam quod hæc egerint absque sollicitudine, et timore prænuntiati divini iudicii, quod spreto Dei minis supini expectarint horribilem interitum, curandæ cuti et celebrandis voluptuosè nuptiis potibus vacantes, quam contemplando ac tirando exitio divinitus sibi prædicto.

DILUVIUM. Tunc experientiâ docti cognoverunt, sed seriùs, nihil tunc proderat novisse, quod prius novisse noluerant. Eadem die venit diluvium quâ Noe intravit in arcam.

ET PERDIDIT, submersit.

OMNES, hujusmodi, citra exceptionem, qui non cognoverant, aut, tanquam non cognovissent, sic se gesserant, qui quidem fuerunt homines prorsus omnes totius mundi, uno Noe cum suis excepto. Similiter accidit cum Filius hominis veniet ad iudicandum et consummandum mundum. Epulabuntur filii hujus seculi et celebrabunt nuptias, operam dabunt omnis generis lætitiæ, dicentes (quod Apostolus ait 1 Thess. 5, v. 5), pax et securitas, tuta res et nihil periculi; pax abundans presentibus bonis, securitas tuta à futuris malis, persuasi tranquille et securè agere se posse tranquille frui presentibus bonis, nihil metuere periculi ab his quæ evenire possint malis, denique neglectis cœlestibus intenti prorsus erunt terrenis rebus, curas suas in longum tempus extendentes, et solitum vitæ cursum, ac si in eodem statu mansura semper esset terra, continuantes. Atque hæc agant, ad eum usque diem quo Filius hominis adveniet, ita ut, vel omnino non cognoscant, à fide Christianâ ad barbariem alienati, vel cognitum non credant, dicentes, ubi est promissio aut adventus ejus? ex quo enim patres dormierunt, omnia sic perseverant ab initio creaturæ, 2 Petr. 3, v. 4, vel creditum non expectent, persuasi in longum adhuc tempus differendum, finem seculi extremumque iudicium, quanquam variis Dei oraculis prænuntiatis et signis præmonstratum, donec reipsâ præsens Filius hominis iudex cum virtute multâ et majestate, omnes ipsos imperatarios repente opprimat cum horrendo ipsorum exterminio, et æternis penis immergat, omnes, inquam, hujusmodi absque discrimine, à regibus usque ad mœcipia,

Docet hoc loco Christus Dominus, quidquid à nobis hæc in vitâ agitur, sive editur, sive bibitur, sive quidvis aliud geritur ad hæc vitam pertinens, conditum esse debere expectatione adventus sui extremeque iudicii, ut ita fiat, ut non imparatos nos reddat ad subeundum iudicium, si repente contingeret iudicem adesse. Ostendit denique hic Christus, inexpectatum fore plerisque omnibus extremum mundi adventusque sui diem, ac proinde non fore illum certò præcognitum, quemadmodum diluvii dies præcognitus non fuit, vel certa illius hora aut tempus à Noe prædictum. Cæterum gravis hic questio oritur, quemodò hic prædicat Christus, homines more solito ad extremum usque mundi diem vacaturos hujus vite voluptatibus, id quod congruit tranquillitati et paci; cum superius, inter cætera signa consummationis seculi, dederit bella, pestilentias, famem, terremotum, piorum denique gravissimas afflictiones, et hæcœc graviora, quò mundi finis foret propinquior? Nam et quando accidit signa proximè instantis finis mundi, regnumque Dei erit in januis, quando, inquam, sol obscurabitur, lunaque non dabit lumen suum, etc., disertè dixit: Et tunc plangent omnes tribus terre, et arescent homines præ timore et expectatione eorum quæ supervenient universo orbi. Respondeo (præter hoc quod fieri poterit, id quod multi post D. Hieronymum asserunt, mundum nonnullo tempore pacatum ac tranquillum fore proximè ante interitum, quemadmodum sæpè fit, homines quasi convalescere, paulò antequam moriantur) nulla fore bella plagasque hoc in mundo, ante ipsam consummationem extremam, à quibus non multi immunes sint, etiam constituti inter media mala. Quidam enim victores erunt, pluresque alii hujusmodi quorum prosperitatem angebit miseria aliorum; denique piorum maximæ afflictiones erunt, gaudentibus et exultantibus impiis, id quod docent Augustinus, epistolâ 80, et Chrysostomus hunc in locum, qui: Pax, inquit, et lascivia insensatis erit, justi vitam in tribulatione trahentes macerabunt. Cæterum quando signa illa postrema pereuntis mundi eveniant, nulli quidem lætè agent, omnes plangent et timore exanimabuntur: sed illa ad ipsam mundi consummationem interitumque pertinebunt, eruntque illius pars, quemadmodum oculi fracti, nasus distortior, interruptus anhelitus, pedes cruraque rigentia, pars sunt mortis hominis uniuscujusque, et ad ipsam mortem pertinent. Quare quod Christus dicit, erunt comedentes, bibentes, uxores ducentes, et nuptum tradentes, usque ad ipsam mundi consummationem et adventum Filii hominis, intelligit ad illa usque extrema signa, quæ eadem initia sunt ac partes consummationis seu interitus mundi, et tanquam Filii hominis adventantis satellitia quedam, cum ipso Filii hominis adventu computantur. Nam quando illa accidit, nemini amplius libebit edere, bibere, nuptiis aut rebus lætis operam dare, sed attoniti et exanimati expectabunt omnes horam novissimam vite, tum suæ, tum mundi, quæ non diù quidem differretur. Incertum tempus quam-

diâ, quemadmodum incertum est quando moribundus exhalaturus sit animam, etsi certum sit diù vivere non posse: vide infra, v. 51.

VERS. 28. — SIMILITER, Græcè, similiter etiam. Syrus et sicut rursum. Altero exemplo, tempore posteriore, docet, quemodò reditus ipsius occupaturus plerosque nec opinantes sit.

EDEBANT, Sodomitæ et cæteri Pentapoleos incolæ.

ET BIBERANT. Nec hoc versu unâ conjunctio Græcè existat magis quam superiore.

PLANTABANT ET EDIFICABANT, ut quibus longum adhuc vitæ tempus superesset. His securè intendebant, scilicet usque ad egressum Lot è Sodomis, nihil de vitæ emendatione aut ob scelera instante Dei ultione cogitantes.

VERS. 29. — QUÆ DIE AUTEM, eadem autem die quæ exitit, exierat.

SODOMIS. Dicitur Sodoma, Sodomorum, quemadmodum Jerosolyma, Jerosolymorum, neutro genere numeri pluralis.

PLUIT subitò. Syrus addit, Dominus, quemadmodum et Genesis, c. 19, v. 24: Igitur Dominus pluit super Sodomam et Gomorram sulphur et ignem à Domino de cœlo. Dominus à Domino, id est, Dominus à se ipso, vel juxta alldorem secretioremq; intelligentiam, Deus Filius à Deo Patre; est enim una Patris et Filii operatio, sed ita ut Filius à Patre accipiat operandi facultatem: non usque scilicet operâ causæ alicujus naturalis, sed vi propriâ et ex omnipotentia suâ thesauro.

PLUIT, instar pluvie demisit, magnâ scilicet copiâ impetueque vehementi IGNUM ET SULPHUR, id est, ignem sulphureum, vel densissimum sulphur ignitum et ardens. Pœna congrua peccato gentis illius, ardentis foetidæ excretaque libidinis usu, quod notat D. Gregorius, lib. 14 Moral., cap. 10.

DE CÆLO, ex eâ aeris regione, in qua fulmina cæteraque metœora ignita nasci consueverunt. Non ex terrâ emerunt ignis et sulphur, sed de cœlo descenderunt, ut planè constaret vindictam esse divinam.

OMNES incolæ Pentapoleos, Sap. 10, v. 6: non solum Sodomæ et Gomorrah, sed et Adamae ac Schœim, Dent. 29, v. 25; nam Segor servata fuit ad preces Lot: Subvertit civitates has, inquit Moses, et omnem circa regionem, universos habitatores urbium, etc. Gen. 19, v. 25, 25.

PERDIDIT, incendio, Dominus scilicet, nihil hujusmodi expectantes.

VERS. 30. — SECUNDUM HÆC, exempla dierum Noe et Lot.

ERIT, sic futurum est, similiter accidit, nempe, edent filii hujus seculi, bibent, vendent, ement, etc., toti intenti erant rebus terrenis, nihil minus quam de mundi fine et districto iudicio cogitantes.

QUÆ DIE, eâ die quâ, id est, circa eam diem, proximè ante eam diem, seu, ut supra, v. 27, diei-

tur, usque ad eam diem. Dies autem pro tempore ponitur.

REVELABITUR. Græcè, *revelatur*, præsens pro futuro, manifestabitur, adventus summæ cum gloriâ conspicuus omnibus, ad iudicandum et consummandum mundum. Dies illa seu tempus illud incipit ab extremis illis horrendisque signis in sole, lunâ, et stellis, de quibus infra 21, v. 25, 26, quæ non desinent, quin ipse Filius hominis prius appareat, etsi non mox ab initio illorum appareat. *Pulchrè revelabitur*, ait Beda, *quia qui interim non apparet omnia videt, tunc apparet omnia iudicabit*.

VERS. 31. — *HORA, die*, quo modo est Græcè et Syriacè, id est, tempore; sed quia minimum temporis spererit, recitibus vocatur hora quam dies. *Horâ* autem sive die, quâ scilicet Filius hominis revelabitur; non tamen illum ipsum temporis articulum intelligit quo Filium hominis revelabitur (nam Filius hominis jam apparente, nulla erunt tecta, nulla domus, nulla res hominum manibus factæ, neque tunc locum habebit ulla monitio, serum erit attendere sanis mentibus); sed initium ejus diei sive horæ quâ revelabitur, quam versu superiori descripsimus, tempus scilicet vicinissimum et propinquissimum revelationi Christi, tanquam intra horam futura, cum extrema illa signa in sole, lunâ, stellis ac reliquis mundi partibus apparere, et totus mundus commoveri cœperit; quo modo hunc locum explicat et V. Beda. Vel tunc enim adhuc prodesse poterit salutaris monitio; sed nulla, si quis obedire velit, interponenda erit mora, propter temporis angustiam simul et incertitudinem.

IN TECTO; super tectum, scilicet domus suæ.

VASA, id est, suppellex, utpote pecunia, vestes, arma, cæteraque res quibus opus habere quis solet ad vitæ ejus necessitates.

IN DOMO, inferiùs in ipsâ domo fuerint.

TOLLERE ILLA, ut tollat illa, et servet. Non sit sollicitus de suppellectile, abiciat omnem curam rerum terrenarum mox periturarum: tantùm autem cogitet de salute suâ, et hoc solum dispiciat quomodo stare poterit ante Filium hominis, et venienti dignè occurrere. Tunc curandum non erit de minimis quæ mox sunt peritura, cum instabit maximum et incomparabile illud negotium discriminis infiniti, quod nos sibi totos merito vendicabit. Familiare hominibus est, si ingruere videant mala, mox animum convertere ad res opesque suas, per quas sperant posse evadere, aut bene sibi esse posse; hoc prohibet Christus, atque eo præsertim tempore, quo peritura sunt res omnes terrena; et eam solum curam vult omnium animis sedere, ut parent se ad excipiendum Dei iudicium.

RETRO, *ἰς τὸ ὀπίσω*. Hoc, vel simpliciter accipitur

VERS. 32. — MEMORES ESTOTE UXORIS LOT, quod videlicet illi acciderit, dum amicorum et rerum perentium amore contra angeli vetitum retrò respexit. Nempe quia consequente mox ultione divinâ unâ cum Sodomis perit, in statum salis commutata: ut ita hominibus condimentum præberet, quo sapiant aliquid, unde illud caveatur exemplum, inquit Au-

gust., 16 de Civitat., c. 50. Illud autem est juxta mentem Christi hoc loco, ut memores illius exempli caveamus, ne capti amore rerum quas cum mundo po- rre necesse est, cum eas salvas esse volumus, et ad eas animo respiciamus, unâ cum illis Dei iudicio opprimamur et pereamus.

VERS. 32. — UXORIS LOT, quâ videlicet illi acciderit, dum amicorum et rerum perentium amore contra angeli vetitum retrò respexit. Posteriori vertendi modo, idem significatur quod mox, non reddendum tunc cuiquam in civitatem aut locum unde fuerit egressus, ut res suas servet aut curet; priori verò significatur, nec ut se servet, cuiquam redeundum domum. Non enim minus periculi fore domi quam foris, nec quidquam agendum tunc domi, quod non æquè fieri possit foris, idcirco autem foris potius quam domi, si hora illa ipsum foris comprehenderit, ne interea dum domum fugit, Judex adsit, ipseque tempore excludatur: nihil enim tunc aliud agendum, quàm ut unusquisque se paret ad subeundum iudicium Christi. Nemo ergo tunc ullam moram patiat; sed quocumque loco reperit fuerit, illic expectet sui immutationem, et conversus toto corde ad Dominum, contemnat terrena omnia bona, festinetque ad meliora, denique tum humiliter tum avidè desideret venienti occurrere iudici. Hæc eadem parabola, secundùm Matthæum et Marcum, Jesus hortatus est suos ad celeritatem fugæ, ubi viderent quod prædixerat signum instantis excidii Judææ: hic verò hortatur, non ut fugiant, sed ut cæteris omnibus rebus relictis de salute animæ cogitent, mox ut videant signa quæ prædixerit instantis novissimi iudicii; eò quod nulla tunc erit opportunitas animam applicandi ad temporalia, aut differendi curam salutis æternæ, sed extrema necessitas extremumque temporis punctum, quo quis servare animam suam possit. Mox enim præsentis iudicii, nihil proderit, quidquid amplius facere voles. Quancumque ergo minimum tunc suppetet temporis, ut quis se paret ad accipiendum mite iudicium; præmonet tamen benignus Judex, quantumcumque juvare posse (si non negligatur cura supervacanea terrenorum) paratos, ut amplius se parent; imparatos, ut subito paratos se reddant, non tam operibus bonis, quæ temporis angustia non admittet, quam piis desideris, et integræ ac sinceræ animi ad Deum conversione. Hæc porro admonitio à Domino Jesu data his qui victuri sunt ipso ad iudicium veniente, et nobis servit, quando morbi graves cæterique mortis prænnuntii, concutiant minorem hunc mundum, nos, inquam, ipsos, ne vel illud tempus negligamus: quàm enim mors, tam est nobis Judex propinquus.

VERS. 32. — UXORIS LOT, quâ videlicet illi acciderit, dum amicorum et rerum perentium amore contra angeli vetitum retrò respexit, et perit, nec tantum temporis concessum est ei, quo possit se rursus ante vertere. Edueto Sodomis Loto, ejusque familia, prohibuerat angelus, ne inter fugiendum respicerent post tergum, Genes. 19, v. 17;

gust., 16 de Civitat., c. 50. Illud autem est juxta mentem Christi hoc loco, ut memores illius exempli caveamus, ne capti amore rerum quas cum mundo po-

tum ut fugam urgeret, et summâ opus esse festinatione indicaret, tum etiam ut animos Loti ac suorum, ab amore Sodomorum et quæ illic reliquerant omnium, abstraheret, quippe quæ, Deo justo iudice, exitio digna esset. Uxor Loti incredula angeli monito, Sep. 10, v. 7, et præceptum parvi faciens, Loto urbem Segor ingressa, foris remansit, et excita fragore labentis sulphurei imbris, respexit à tergo, acerbè ferens cognatos atque amicos perentes, et excidium natalis soli honorumque quæ invita reliquerat; subito autem consequente ultione divinâ, interempta perditaque unâ cum Sodomis est, et in lapidem transmutata, statum seu columnam salis, ut hominibus reliquis æternum documentum seu condimentum præberet, *quo sapiant aliquid, unde illud caveatur exemplum*, quod ait Augustinus, lib. 16 de Civitate Dei, cap. 50. Illud autem est, in genere quidem, ut ibidem docet Augustinus, *quia non est animo redeundum ad veterem vitam, quâ per gratiam regenerati exanimur, si ultimum iudicium evadere cogitamus*; in particulari autem, juxta Christum hoc loco mentem, ne mundo perente vel universo genere humano, vel singulariter nobis, capti amore rerum, quas cum mundo perire necesse est, retrò ad eas redeamus ut respiciamus, amemus impensius, et servare nobis conemur salvas, aut ægrè dimittamus: summum enim esse in morâ periculum, ne, interea dum laboramus aut cogitamus de illis servandis vel disponendis, neglectâ conversione ad Deum, unâ cum illis pereamus, Dei iudicio subito nos opprimente, et ne tantillum quidem temporis, post curata temporalia, ad curandum animæ salutem concedente.

QUICUMQUE IN ILLâ HORâ QUÆSERIT, studuerit, conatus fuerit, revertenti aut respiciendo retrò, sua auferendo, etc.

ANIMAM SUAM, semetipsum, SALVAM FACERE, imminutibus periculis eximere, ita ut servet vitam hanc suam mortalem, et quæ illis possederit bona.

PERDET ILLAM, non salvum faciet, sed perdet semetipsum; nec tantum non effugiet mortem hanc, verùm etiam mortem exitiumque incurret æternum. Adveniens enim mox Judex, imparatum, et quæ hujus mortalitatis sunt vitæ, non quæ salutis æternæ, curantem, addicet gehennæ ignis. Nam perdere hic, non significat amittere aut facere rei caræ jacturam, sed exitio tradere.

ET QUICUMQUE, sed contra quicumque PERDERIT ILLAM, perdidit semetipsum, id est, non fuerit tunc sollicitus de seipso periculis mortalitatis vitæ eripiendo (cujus finis omnibus in universum instabit) nec de servandis temporariis suis bonis; sed his neglectis, in hoc unum intentus fuerit, ut adventanti iudicè dignè occurrat.

VIVIFICABIT EAM, non perdet, sed vivificabit semetipsum. In vitam generabit, etiamsi mortem corporis obeat, tamen vitam sibi parabit, veram scilicet ac solidam, qualis altera non fuerat, id est, immortalæ et æternæ, quam mox adveniens Judex ipsi largietur. Vide supra, cap. 9.

VERS. 31. — Dico, affirmo vobis, terribile fore tempus illud.

IN ILLA NOCTE, adventus Filii hominis. Mox, v. 24, 26, 30, vocaverat diem, jam vocat noctem: dies enim erit gloriosa Filio hominis; hominibus autem, præsertim reprobis, horribilis nox, tristissimâ rerum facie circumfusa, incipiens ab obscuracione solis, luna et stellarum, mediâ nocte, ut voluit quidam, maxime Græci; crepusculo autem matutino, ut alii.

ERUNT DORMIENTES, id est, tunc fiet, ut duorum simul cubantium, unus assumatur, etc.

Duo, maritus scilicet et uxor, vel viri duo aut feminae duæ familiares. Scortator et meretrix intelligi non possunt, quia neuter coram assumetur, sed ambo relinquentur.

IN LECTO ENO. Lecti loco Matthæus agrum dixit, quod adnotant auctor Imperfecti, Titus et Euthymius, in Matthæum scribentes. Ac potuit Christus tria exempla proposuisse, etsi evangelistæ singuli non nisi duo recitent, et intellexisse, per eos quidem qui in lecto, divites, tanquam in requie otioque viventes, ut interpretantur Chrysostomus et Titus in Matthæum; per molentes verò pauperes, qui summis laboribus pauperem vitam sustinent; per eos autem qui in agro sive agricolæ, mediocres, omnem scilicet communem hominum conditionem: est enim agricultura, omnibus artificibus et vitæ communi tanquam prima vivendi ratio. Cæterùm quia non præcipuè propositum fuit Christo omnes hominum conditiones enumerare, sufficit Evangelistas aliquas descripsisse: sic enim propositum fuit Christo varias hominum conditiones proponere, ut simul proponeret socios, et hujusmodi in re socios, quæ declararet eos eo die non expectavisse adventum Filii hominis, sive reprobi essent, sive electi. Nam quemadmodum eo die nemo in agro aut in pistrino laboraret, si esset præcognitus; ita nemo in lecto quiesceret, sed non minus justus quam peccator humi supplex iudicem expectaret: esse enim in lecto, quod Theophylactus notat, *presentis solitudinis carentiam significat*.

UNUS ASSUMETUR, qui scilicet antequam somno se daret, se paraverat in illud tempus, incertum licet. Assumetur, inquam, ad Filium hominis, ipso iudice æternâ vitâ beatitudinemque coronandus, et perpetuâ ipsi societate jungendus. *Qui assumitur, rapitur obviâ Christo in aera; qui autem relinquitur, improbat*, ait Ambrosius in Lucam. Non omnes itaque tunc temporis citra timorem lascivient et repente perdentur; sed quidam similes Noe, in arcam vitæ assumpti servabuntur.

RELINQUETUR, scilicet in terrâ. Non quòd eo loco permanebit (rapitur enim ad locum iudicii), sed quòd, non sursùm ad Filium hominis rapietur, quemadmodum ipsius socius, sed infra in terrâ relinquetur, longius à Filio hominis, ubi, ipso Filio hominis ex alto ferente sententiam, condemnandus est penâ æternâ, indeque detrahendus in inferiora tartari. Tunc igitur videre erit admirabilem tristissimamque

divisionem eorum qui visi fuerant sibi mutuo conjunctissimi. Clarum hujus rei exemplum exstat in parabola illa decem virginum, Matth. 25, v. 1.

VERS. 55. — IN UNUM, id est, simul.

UNA ASSUMETUR, non rejicietur a regno Dei, vel femina, vel conditio aliqua servilis, tametsi scribæ servos et feminas in numero eorum non censeant, qui congregationem Israël faciunt.

ALTERA RELINQUETUR. Nulla conditio hominum singulariter vel exclusa vel ad salutem excepta erit; sed ut ex singulorum animantium generibus, quædam in arcam assumpta sunt ut servarentur, alia in terrâ relicta ut diluvio perirent; sic fiet et in conditionibus vite hominum. Non itaque hic significatur ubicumque duo sub novissimum diem simul futuri sunt, eorum alterum servandum, alterum exito relinquendum, ut quod necesse erit, quicumque inter se conjuncti fuerint, ita divelli, (fieri enim poterit, ut aut serventur aut pereant ambo) sed significatur in primis quod diximus, non omnes qui unius erunt conditionis vite, pariter aut servandos aut reprobandos, verbi gratia, liberos divitesque non servandos omnes nec omnes reprobandos, similiter neque servos et pauperes, sed ex omni statu et conditione etiam vilissimâ, alios servandos, alios perituros, quemadmodum nunc in omni statu sunt boni et mali, et in omni conditione ac gradu optimis admixti sunt pessimi. Significatur deinde nec societatis tunc habendam esse rationem ut servaris, si ipse malus fueris; neque ut perdaris, si bonus; socios non ideo quia communi necessitudine conjuncti sunt pariter fore tunc sortis, sed, citra omnem commiserationem, separandos subito à se mutuo etiam conjunctissimos, si discrepent meritis, dolore maximè deplorabili eorum qui relinquuntur: quemadmodum Noe, non soli filii vel nurus erant, verum etiam alii multi, parentes, consanguinei, cognati, socii, necessarii, qui relicti fuerunt omnes, quia Noe monita secuti non fuerant. Nemo igitur socium expectet ut Deo serviat, sed quisque pro se omni vinculo solutus et expeditus celeriter currat. Significatur postremò, tam piis et electis incognitam fore diem illam et horam, quàm reprobis. Nam si præcognita foret, nemo tunc agrum coleret, aut molæ circumagendæ vacaret, aut aliud simile ageret, quod non tam ad præsentem, quàm ad futurum vite mortalis usum destinatur, quod cum non serviat nisi futuris vite mortalis necessitatibus, ab eâ diè deinde necessarium esse non potest. Docet igitur, non ex eo fore, quod ex paribus alii præ aliis assumuntur quòd hi præ illis majorem notitiam obtinebant illius diè, vel horæ (declarabit enim opus ipsum eorum, quòd eâ justè horâ iudicem nec ipsi expectaverant), sed intelligendum relinquit, discrimen ex eo fore, quod alii futuri sunt similes ipsi Noe, alii coetaneis Noe, quos mox descriperat. Hi perierunt, ut dictum est, quia futurum diluvium non credentes aut certe non expectantes, non se parârunt, ut iram Dei possent effugere: Noe servatus est, quia credidit Deo comminanti, et, quanquam nesci-

ret determinatum diluvi diem, paravit se tamen modis omnibus ut evadere posset quando Deo placeret immittere. Sic in fine seculi relinquentur qui futurum iudicium non credentes aut certe non expectantes, non vigilarint, neque se paraverint; assumuntur autem qui vigilarint, et in officio permanentes paratos se semper tenuerint ad eum diem quandoecumque tandem afforet.

DUO IN AGRO, etc. Hoc plerique Latini libri legunt, suffragantibus quibusdam Græcis, editione Syriacâ, et narratoribus Ambrosio ac Bedâ. Porò quidam Latini libri omittunt. Verisimile est hunc versiculum, Lucæ ex Matthæo fuisse adscriptum, quemadmodum Matthæo ex Lucâ, similem versiculum de duobus in lecto.

VERS. 26. — RESPONDENTES, auditis subjicientes, scilicet discipuli ex v. 22.

ILLI, Jesu.

UBI, pro quò, scilicet assumuntur, quod subadiunt Theophylactus et Euthymius. Ista ambigè significat motum in loco et motum ad locum, itaque verbi potest et ubi et quò. Hæc loco congruit quò, quod significat motum ad locum; non enim quaerunt discipuli, ubi relinquendi sint qui relinquuntur; non dubium erat quin illi relinquendi essent, ubi inventi, in terrâ scilicet; sed quaerunt, quò assumuntur ii quos Jesus dixerat assumendos.

VERS. 57. — CORPUS, cadaver, interprete Matthæo. Sensus est, in aera, ad me venientem in nubibus caeli, assumuntur; rapiuntur in nubibus obvium Christo in aera, ut semper cum Domino sint, 1 Thess. 4, v. 16, nec assumuntur aut rapiuntur inviti, sed tali aviditate ad me convolabant, quali aquilæ ad cadaver, quippe qui ipsis futurus sim, quod aquilæ cadaver, delicia, inquam, atque æternæ felicitatis pabulum, beatitudo æterna et summum bonum. Itaque et ad volaturi dicuntur electi ad Christum, et assumendi; ad volaturi, quia agilitate prædita erunt corpora eorum gloriosa; assumendi, quia Dei donum erit illa agilitas, quanquam nec deerit angelorum ministerium, non quidem necessitatis, sed honoris causa.

AQUILÆ CARNIVORÆ SUNT, ac proinde mox convolant ad cadaver, si quod visu aut olfactu percipiant, quod etiam trans maria eas sentire testatur Hieronymus hoc loco. Videri possit Jesus sententiam hanc sumpsisse ex libro Job, cap. 39, v. 55, ubi de aquilæ naturâ disserens Deus, tandem ait: *Et ubicumque cadaver fuerit* (sive, ut ad verbum Hebræicè est, *occiâ fuerint*), *statim adest*; quanquam alii Hebræorum proverbium fuisse arbitrantur, quo significârent, haud magno studio esse opus, ad conjungendum ea quæ naturâ suâ conjunguntur. Ne fulguris similitudo à Jesu allata præberet apostolis occasionem apud se cogitandi: Quid nobis proderit adventus ille tuus manifestus totique mundo è celo et nubibus conspicuus, si non apparebis nisi fulguris instar, cujus apparitio momentanea est; quam citò apparet, tam citò præterit; quam citò revelatur, tam citò latet, et quantumcumque parvo tempore appareat, ut est terribile, omnes illud

videre doceant; addit aliam similitudinem Jesus, quâ docet se electis suis non terribilem appariturum, sed amabilem, nec momento solum uno, sed sic ut ad ipsum accedere et conjungi ipsoque frui possint. Quemadmodum, inquit, aquilæ naturali instinctu atque impetu feruntur et conveniunt undique ad cadaver, ut ad escam suam suavissimam ac delicatissimam, quod aloqui non invitatas, ipso odore suo ad se alliciat, immensis etiam terrarum spatiis et maris fluctibus separatas nec illæ illud deserunt quamvis restat ex eo quo pascuntur; ita vos electi mei, è morte redivi, et ut aquilæ juventute renovati, simul atque in nubibus apparero, mox sentientes virtutem præsentia adventus mei, ad me tanquam vitam æternam et summum bonum vestrum, undique ex omnibus mundi partibus, spontè maximoque desiderio ac summo animi affectu anhelantes convolabitis, ut me æternam fruiamini et saturemini, nihil impediti aliâ oculi nubiumque à terrâ distantia. Hoc est quod Apostolus dicit, 1 Thessal. 4, v. 16: *Rapiemur in nubibus obvium Christo in aera, et sic semper cum Domino erimus*. Cadaveri se comparat Christus, propter mortem (cujus signa, cicatrices, inquam, vulnerum, feret iudicaturus) quippe que electis fons est omnis boni

CAPUT XVIII.

1. Dicebat autem et parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare, et non deficere:

2. Dicens: Judex quidam erat in quâdam civitate, qui Deum non timebat, et hominem non reverebatur.

3. Vidua autem quædam erat in civitate illâ, et veniebat ad eum, dicens: Vindica me de adversario meo.

4. Et nolebat per multum tempus. Post hæc autem dixit intra se: Etsi Deum non timeo, nec hominem revereo:

5. Tamen quia molestus est mihi hæc vidua, vindicabo illam, ne in novissimo veniens suggillet me.

6. Ait autem Dominus: Audite quid judex iniquitatis dicit:

7. Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se diè ac nocte, et patientiam habebit in illis?

8. Dico vobis, quia citò faciet vindictam illorum. Verumtamen Filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terrâ?

9. Dixit autem et ad quosdam qui in se confidebant tanquam justi, et aspersionem cæteris, parabolam istam:

10. Duo homines ascenderunt in templum, ut orarent: unus Pharisæus, et alter publicanus.

11. Pharisæus stans, hæc apud se orabat: Deus, gratias ago tibi, quia non sum sicut cæteri hominum, raptores, injusti, adulteri, vel etiam hic publicanus.

12. Jejuno bis in sabbato: decimas do omnium que possideo.

13. Et publicanus à longè stans, nolebat nec oculos ad cælum levare: sed percutiebat pectus suam, dicens: Deus, propitius esto mihi peccatori.

æternæ salutis, quòd Christo Deo et homine æternum frui ipsis detur. Aquilæ vero electos assimilat pro more Scripture, potius quam vulturibus aut corvis, qui et ipsi cadaveribus pascuntur: quòd regium et magnificum animal aquilæ sit, quòd in arduis ponat nidum suum, Job. 39, v. 50, quòd altissimè simul et velocissimè atque expeditissimè volet, Isa. 40, v. 31, quòd ita oculata sit, ut intrepida acie solem intueatur, denique quòd senex ætate renovetur et longævam ducat vitam, psal. 102, v. 5. His enim similes electi, qui regio animo voluptatibus imperârit, et terrenis despectis conversatione in oculis fuerint, Christo ad iudicium veniente resument corpora dotata immortalitate simul et agilitate; et ad sedentem in nubibus caeli, quem acutissimis fidei oculis mox intuebantur et cognoscent, admirabili velocitate promptitudineque volabunt. Quòd vero electos solos, non autem omnes homines, Jesus aquilæ comparat manifestum est, quia reprobi non aggregabuntur Christo sedenti in nubibus, sed relinquuntur in terrâ, nec spontè ferentur ad Christum, sicut aquilæ ad cadaver, sed inviti cogentur ad locum iudicii ut male sibi cœnci, aucturi in terrâ Christi è nubibus adversus ipsos sententiam.

CHAPITRE XVIII.

1. Il leur dit cette parabole, pour montrer qu'il faut toujours prier, et ne se lasser jamais.

2. Il y avait, dit-il, dans une certaine ville un juge qui ne craignait point Dieu, et qui ne se souciait point des hommes.

3. Et il y avait aussi dans cette même ville une veuve qui venait vers lui, en lui disant: Faites-moi justice de ma partie.

4. Et il fut long-temps sans vouloir le faire; mais enfin il dit en lui-même: Quoique je ne craigne point Dieu, et que je ne me soucie point des hommes,

5. Néanmoins parce que cette veuve m'importune, je lui ferai justice, de peur qu'à la fin elle ne vienne me faire quelque affront.

6. Vous voyez, ajouta le Seigneur, ce que dit ce juge inique.

7. Et Dieu ne fera pas justice à ses élus, qui crient à lui jour et nuit, et il souffrira toujours qu'on les opprime?

8. Je vous dis qu'il ne tardera pas à les venger. Mais pensez-vous que le Fils de l'homme, lorsqu'il viendra, trouve de la foi sur la terre?

9. Il dit ensuite cette parabole, pour quelques personnes qui se flattent d'être justes, mettaient leur confiance en eux-mêmes, et méprisaient les autres:

10. Deux hommes montèrent au temple pour prier; l'un était pharisien, et l'autre publicain.

11. Le pharisien se tenant debout, priait en lui-même: O Dieu! je vous rends grâces de ce que je ne suis point comme le reste des hommes, qui sont voleurs, injustes et adultères; ni même comme ce publicain.

12. Je jeûne deux fois la semaine: je donne la dîme de tout ce que je possède.

13. Le publicain, au contraire, se tenant éloigné, n'osait pas même lever les yeux au ciel; mais il frappait sa poitrine, en disant: Mon Dieu, ayez pitié de moi, qui suis un pécheur.